

Cimbora

JÓGYERMEKEK KÉPES HETILAPJA

Főszerkesztő: BENEDEK ELEK

TARTALOMJEGYZÉK:

Anyai szeretet. Címkép	193
Anyai szeretet. Vers. Irta: Benedek Elek . . .	194
Veréb Jankó levele. (A Cimbora pályázata) . .	194
Hókusz – Pókusz. Mese. Irta és megrajzolta:	
Gulyás Károly	195
Husvéti ének. Vers. Irta: Benedek Elek . . .	197
Tamás érdeklődik. Csevegés	197
Katóka nyuszikája. Vers. Irta: Benkő Anna . .	199
Tökmag király-harmónikázik	200
Ifjuság: Tündér Ilonánk. Vers. Irta: Walter Gy.	200
Husvét ünnepén. Dóczyiné Berde Amál rajza.	201
A husvét ajándék. Mese. Irta: Zsoldos László.	202
Husvét ünnepén. Vers. Irta: Benedek Elek.	203
A hinta-esúszka	203
Itt a tavasz	205
Szökés a teknőben. Két kicsapott diák kaladjai	
a Tiszán. Irta: Kertész Mihály. I. közlemény.	206
Fejtörő	207
Elek nagyapó üzeni	208

ÖCSIKE KÖNYVE

a „nadsejű” gondolatok első sorozata

IRTA: BENEDEK ELEK.
Csinos kemény kötésben ára 35 Lei.

Megrendethető a kiadóhivatalban Szatmáron.

A Cimbora azt üzeni:**Ha finom
cukorkát
akartok:****kérjétek Melissát****Eredeti Wolfner****gépszijak**
minden méretben
kaphatók**BRAUN és LÁSZLÓ** vaskereskedésében,
Szatmár, Piata Victoriei (volt Deák-tér) 9.**A Szatmári Leszámitoló- és Kereskedelmi Bank r.-t.**

Alapítke 10 millió leu.

Tartaléktőke 1 millió leu.

Takarékbetét állomány 45 millió leu.

Bármely összeg erejéig fizetéseket vállal:Bukarestben és bárhová LEUBAN, Bécsen keresztül bárhová OSZTRÁK
KORONÁBAN, Prágán keresztül bárhová CSEH KORONÁBAN, Berlinen
keresztül bárhová MÁRKÁBAN, Fiumén keresztül bárhová LIRÁBAN,
Budapesten keresztül bárhová MAGYAR KORONÁBAN.

Vesz és elad mindennemű idegen pénzeket és amerikai chequeket bevált.

Kölesönöket legelőnyösebben folyósít.

A Generala bukaresti biztosító társaság, valamint az Assicurazioni Generali triesti biztosító társaság főügynöksége.

Betéteket könyvecskére és folyószámlára gyümölcsöztetésre elfogad
és azokat kívánatra azonnal bármikor visszaad.**Fiúk!****Lányok!****A Cimborát****olvassátok,****szeressétek,****terjesszétek!**Aki elő akar fizetni a Cimborára, az írjon egy levelező-lapot Szatmárra, a
Cimbora kiadóhivatalának címezve és a következő vasárnap már kezében a lap.**A lap egy negyedévre negyven leuért jár.****Felölös szerkesztő: Dónes Sándor.****Kiadó a Szabadsajtó Könyvnyomda és Lapkiadó r.-t. Szatmár.****A szerkesztőségnek szülő levelek, rejtvény megfejtések és
közlésrészt kéziratok Benedek Elek címére, Hísbaczon,
u. p. Nagybaczon, Háromszék-m. küldendők.**

Cimbora

JÓ GYERMEKEK KÉPES HETILAPJA

Főszerkesztő: Benedek Elek

ANYAI SZERETET.

Anyai szeretet.

(Képpel az első oldalon.)

Ó, anyai szívnek szent szerelme,
Te véghetetlen, kifogyhatatlan!
Mind mulandó, mit alkot az elme,
De te örök vagy, halhatatlan.

Isten-kéz oltott az anyák szívébe,
Azért vagy örök, halhatatlan.
Minden forrásnak egyszer vége, vége,
Csak a tied kifogyhatatlan!

B. E.

Veréb Jankó levele.

— A Cimbora pályázata. —

Azok az unokáim, akik a *Jó Pajtás*-nak is olvasói voltak, bizonyosan emlékeznek még Veréb Jankóra, akinek többrendbéli huncutságát mesélte el nagyapó. Erdélyből került föl Pestre Jankó, még pedig a druszájával, Gavallér Jankóval, akit a papája, Gavallér János ur azért vitt Pestre, mert a marosvásárhelyi kollegium 4-ik osztályában egymásután kétszer hasaltatták el a tanár urak, Gavallér ur szerint, igazságtalanul. A *Jó Pajtás* olvasói azt is tudják, hogy Gavallér Jankó Pesten is elhasalt, mégpedig, — ami mióta a világ — világ, soha meg nem történt — magániskolában hasalt el. Többrendbéli bukdácsolás és pótvizsgálás után Gavallér Jankó felcsapott a *Déli 1/2 12 órai ujság* munkatársának, Veréb Jankó pedig ugyane világhíres ujság szerkesztőségében talált alkalmazást ide-oda szaladgáló inasi minőségben. Már-már azt hittem, hogy Veréb Jankó teljesen megfedkezett rólam, amikor a ti leveleitek közül felém vigyorgott egy levélboríték, rajta kiadós betűkkel: *Déli 1/2 12 óras ujság* s alábbat cikornyás betűkkel: Tisztót Nagyapo urnak Kiisbacany U. P. Nagybacany 3 szek varmegye Erdélj vidég.

— Ohó, — kiálték fel nagy örömmel — ez Veréb Jankó, senki más.

Persze, hogy ő. Én pedig nem állhatom meg, hogy Jankó levelét le ne közöljem, mégpedig azért, hogy ti a *helyesírás szabályai* szerint irjátok újra az ő levelét, nagyapónak küldjétek be, én pedig *tíz könyvet* tűzök ki jutalmul azoknak az unokáimnak, akik Jankó levelét hibátlanul, illetőleg a lehető legkevesebb hibával igazítják helyre.

A helyreigazító levelet a pályázók *legkésőbb április 25-ikéig* küldjék be, én pedig az eredményt a *Cimbora pünkösdi számában* (május 20.) *teszem közé*. Egyszersmind a pályázók irják meg azt is, *hányadik osztályos tanulók*.

Most pedig lássuk Veréb Jankó levelét:

Tisztót Nagyapo urr!! Kelt levellem Pestönn 1923 Marci 16igan az Delli 1/2 12 orrai Ulysag szerkesztőségibe én hal istenek egészgöss vagyok mejhöz hasolot kévanog nagyapo urnrag mer en mendétig tisztótem nagyapo urrat mer hezam jo vot sogzor kinyomtatot az ulysagaba de mostand neköm es van ulysagom mer ot vagyok Jango urr melet belole zajin urr let hejaba bugtatak meg Vasarhegyen és Pestenn hogj az Isten fizese mek a tanar urraknak no meg es fizete mer iten szernyű dragasag van egy killo hus ezör kor még töb es a bugtato tanarag ehözneg de mü nemm mer negüng anyi bangot fizetneg hogj zsakba viszöm hazza esején no latode mongya Jango urr ugye bollond aki tanóll bezzeg irigyölnek münkökök a tannarak, de ugj kel nekig hej!! nagyapo legöm de azét mindenüt jo de legjob othon a szüvem majt mekszagad az én éldöss hazámétt mejnek füstjét sem latom hej!! mer szeb ot meg a füsza ág es mind masholl az gyöngyvirag es de hejaba Istenn Ó Szen fessége igy igazán pedég énn jobban szeretnég szantani hatt ógrótt halytanni ha jaz roosám jone az egét tarttanni mer hejaba nincs a széköl földneg parja hej!!! ha meg ecer az Maross partyan seltáhatnág akorat kijatanék oromombe hogj az falu kicsöduenne de mán enek vege vann epeng jó Jango urr kérrdi mi csinatsz druszsza mondom levellet irrok nagyaponak no mongya irrd belle levelbe tisztóletöm s halotam hogj a Cimborraba kfigurazot a cillinnder galapal pedig mostan nem visellnek az urag cillinndert latszig hogj nagyapo falussi s elmarat a villagtol de jobb tete hogj hazza ment mer it elegen vagjunk nalla negül es no igaz hogj eszegjültünk mind az rokkabör az csávába s Istenn tugja mi lesz vellünk de bézarom levellemet mer mán csengett az szergetető urr kezit csolkolom s jo egészgöt kevanok egész hazanepivel

Veréb Janko.

Sok beszédnek sok az alja,
Megunja ám, aki hallja.
A jóból is sok a sok:
Igy tartják az okosok.

Hókusz—Pókusz.

(Mese.)

— Írta és megrajzolta: GULYÁS KÁROLY. —

Valamikor réges, régen, mikor még a kő is lágy volt, élt egyszer egy öreg ember, meg ennek egy porhajas kis unokája, akit úgy hívtak, hogy: Hókusz-Pókusz.

Hát egyszer csak, egy olyan gyönyörű napon, amelyet ti még kenyérre kenve se láttatok soha, azt mondja kis unokájának a vén nagyapó: na te Hókusz-Pókusz, mindig mondtam én, hogy sok olyan fiu érne egy veres krajcárt, amilyen nagy legény te vagy, de biz' én nem tanítalak odáig téged sem ezüst me-

sére, sem aranyos nótára, míg egyszer a gallérodhoz nem varrom szerencsédet, hogy onnan el ne veszítsd soha, csupán csak erre a mondokára tanítalak meg, hogy: ez a kutya tőröt árul, még se mond le a pompárul. Elég ez neked most, én se tudtam többet, mikor hajdanában-danában magam is olyanforma kis bolond voltam, mint amilyen te vagy most, osztán mégis világgá mentem szerencsét próbálni. Mert bizony nekem is, neked is foltos a dolmányunk, rongyos a nadrágunk, hát jobb ha elválunk, mert bizony sok kenyeret kíván egy esztendő és hiába hasogatja csontjaimat a bánat, hogy a gond a szivemre ne könyököljön, — egyet mondok, kettő lesz belőle, elküldelek én téged szolgálégénynek a Rézemberhez. Itt lakik ő, nem nagy messze, két-három madárjárásnyira innét, szárazon át, vizen is tul, nyírtőn át, cserfaerdőn is keresztül. Ha osztán ott, a Rézembernél jól viseled magadat, akkor én se tártom többet szélre a számat, ha csak egyszer el tudod hozni tőle édesded gyökerét a keresetlen fűnek: ez lesz majd a te soha el nem fogyatkozó szerencséd!

Csak osztán ügyelj, mert a Rézember hires csalafinta, annak az esze nem minden zsák-

varróttú fokán férne el, az osztán megszedi a szemed szőrit; de még kutyája is van, nyelve-szegett szarkája is, ha ezeknek mindnyájoknak kedvében jársz, minden bizonytalán rávezetnek a keresetlen fűnek édes gyökerére, ott lesz a te áldott jó szerencséd. Mindig gyaloguton jársz, eblába se járt ott, nemhogy paripáé, így legalább se lóra, se ostorra nem lesz gondod, osztán fiam, ha jól szalad kereked, nincs valami nagy messzire, mondom, egyszer csak eléred!

Neki búsult szörnyen szegény Hókusz-Pókusz! Hát már ő olyan messze, messze menjen, sűrű erdőn, sívó pusztán, mocsarakon, vad-vizeken elinduljon, mendegéljen, utat soha se cseréljen, állatoknak szavát vegye, mikor sem mire se tanította nagyapja.

Dehát mégis csak megindult pusztá földön, nagy vizeken, keresztül a fenyőerdőn, partmentibe ment háromnap, míg egy nagy hegy tövibe nem jutott. Ennek ment, ment a tövibe, eltéblábolt három napot, míg talált egy kis patakot, akkorát csak, mint vérsavó, azontúl még dimbet-dombot, onnan se látott egyebet, mint éppen a magas eget, napot, holdat, csillagokat, meg a szépséges szivárványt. Patyolatos, piros hajnal hasadásra egyszer csak odaért mégis a Rézember házához Hókusz-pókusz. Bezzeg horgas szemmel nézte szegény Hókusz-pókuszt a Rézember. Izzadt is szegény, míg a nagy hadd-el haddokon átalesett. Nem is nagyon vehette tréfára taréjos szavait a Rézembernek. Felemelt szemöldökkel fenyegette a Hókusz-Pókuszt, hogy hátul köti a sarkát, ha egyik lába itt, a másik ott ki nem törik, de neki hozzon mindjárt egy ital vizet két kerezi korszóval.

Másnap elindult hát Hókusz-Pókusz a kutra. Kétszer is a fejére hágott bánatában utközben, hogy még se szarkát, se kutyát nem látott, máris ilyen nehéz sora van. Egyszer csak kipottyan kezéből mind a két kerezi korszó. Elrágta volna bánatában most már a madzagot, ha rá nem szól a hét napja nyomorgott, nyel-veszegett szarka: — Ne búsulj, Hókusz-Pókusz, így van jól, ahogy látod, hallgass rám, jól lesz dolgod ezután is. Ez az én gazdám, a Rézember, azt hiszi, hogy feljebb tekert ész se lábolja meg az ő elméjét, pedig kifogunk rajta. Csak nem vagy olyan nyámnyila legény, hogy ki ne tud csufolni a Rézember kutyáját, ezen pedig én úgy elkacagom magamat, hogy nyel-vemnek zárja is felolvad, osztán akkor ráveszem a kutyát, hogy vezessen el a keresetlen fűnek édes gyökerére. Vedd elő a bicskádat és vájjad a földet véle a kút mellett, hogy bámuljon szörnyű erdőn a Rézember!

Ugy is tett Hókusz-Pókusz. Hát ahogy ájja-vájja a földet, csak ott terem a gazdája.

— Mit művelsz te hashizlaló lágság, két kerecsi korsóm' mért törted el, hallod? — mondja a Rézember. Markodba szakad a hazugság, ha nem igazat beszélsz!

— Hát biz' én azért törttem el a korsókat, mondta Hókusz-Pókusz, hogy körülásom a a kutat, úgy viszek majd neked egy italmi viz helyett egy egész nagy kutat!

— Dehogy hozzá, dehogy hozzá! tenger vizet a házamba, inkább lóssál-fussál szálerdőbe, tűzrevalóért! Nesze itt a baltám!

— Ne félj Hókusz-Pókusz, én kisegitelek megint, biztatta a szarka a flut, csak rám hallgass továbbra is. Nem halhat a vízbe, kinek fán a helye, nem csapja el fejed szarát a Rézember, ha megint úgy csinálsz, ahogy én mondom! Nem csinálsz semmit a baltával, hiába jön perzselt végű főtökösével a Rézember, csak hántogatód szép csendesén mogyorófának a finom gyenge héját.

De bizony se nem evett, se nem ivott szegény Hókusz-Pókusz úgy napenyészetig, hogy

hálálja meg hát ő a szarka jószágát, hogy csúfolja ki a Rézember kutyáját már most?!

Dehát, hogy minden szégyent háta megévetett, csak letelepedett a fűbe és egyre hánthogatta gyenge mogyorófa bontogatós héját.

Hát csak odarobban a Rézember. — Töröm a vaspatkót, mit csinálsz te téjben mosott kezű lusta legény?

— Én bizony kötelet fonok, amivel haza vigyem neked az erdőt, hogy ne kelljen többször ide, érte járnom, felelte Hókusz-Pókusz.

— Dehogy hozzá, dehogy hozzá! házamba az egész erdőt, inkább hagyd itt füstül-fástul, mindenestül!

Igy a Rézember.

Apró bökkenőknek is lehet még vége, de egész úton azon gondolkozott szegény Hókusz-Pókusz, hogy mivel bosszantsa hát meg a Rézember kis puli kutyáját, ami megkacagtatná a szarkát is. Dehát nem azért volt ő Hókusz-Pókusz, hogy ne segítsen magán. Eszibe jutott a nagyapó mondókája.

Eleibe kerül a Rézember kutyája, felhorgasztja orrát az eb, ráncolja homlokát, szemének szöktében savanyun hunyorít Hókusz-Pókuszra. Hókusz-Pókusz is megijjed, rávágja nagy hirtelen: „Ez a kutya túrót árul, még se mond le a pompárul”. Na, lett erre kacagás, sirt szeme, könnye csorgott, a szarkának, de még a Rézembernek is, pedig már ő nem émeltygette hiában a gyomrát soha.

Bezzeg mindhárman elkisérték örömükben a keresetlen fűnek édes gyökeréhez Hókusz-Pókusz, osztán adtak neki olyan darabot belőle, hogy míg gallérjához varrta nagyapja, hétszer ment le a bőr könyökéről a nagy boldogságtól, meg az öltögetéstől. De még szikkadt vénségének ráncai is mind kisimultak örömeiben. Dehát csakugyan még a mécs füstje-koromja is mind semmi ahhoz a nagy szerencsééhez, ami a Hókusz-Pókuszon eláradt ezóta.

Hangos hire bolond 'nagy szerencséjének még a minap is ide hallatszott.

Azóta bezzeg bor a bogara nagypapájának meg kása a pecsenyéje, finom pókhálótól meg soha sem üres az erszénye.

Most már osztán megtanította annyi mindenfelére Hókusz-Pókuszt, hogy rá nem férne mindaz két laboda levélre se.

Husvégi ének.

Irtó: BENEDEK ELEK.

Gyermekkoromnak szép emléke,
Hőszöntelek, husvétvasárnap!
Száll a szívemre égi béke
Ünnepén a feltámadásnak.

Szárnyakat öltve száll a lelkem,
Ujjongva száll, gyors szárnyalással,
Im, ott vagyok az ősi telken,
S zsebem tele piros tojással.

Gyermek vagyok, ki házról-házra
Kántálni jár piros tojásért,
S gyűl a tojás, gyűl egyre-másra,
Ékesen csengő szavalásért.

Látom magam az új ruhában...
Hej, nem afféle bácsi rongy a!
Meg van ez szöve igazában:
Édes jó anyám szötte, fonta!

S a pörge kalap, a bokrétás,
S a rámás csizma, a ropogós!
„Ilyen kalapod van-e, hékás?
S hát csizmád ilyen kopogós?”

Hej, ha még egyszer, bárcsak egyszer
Láthatnám édes jó anyámat,
Amint fejemre új kalapot tesz fel
S megsimogatja új ruhámat!

Hej, ha még egyszer, bárcsak egyszer
Kántálhatnék piros tojásért!
Hálát adnék ezért ezerszer,
S feledvén mind, ami csapás ért.

Hej, ha még egyszer... Vége, vége...
A napjaim lassan lejárnak...
Gyermekkoromnak szép emléke,
Isten veled, husvét vasárnap!

Tamás érdeklődik.

(Beszélgetés a bölényről.)

Tamás: Egy különös és borzalmas képet láttam egyik könyvedben, apus. Egy hatalmas bölénybika szarvára egy szép fiatal lány van rákötözve. Olyan, mintha ájult volna. A bölénybika szarvát egy óriás termetű, izmos férfi megkapta és megállította a szörnyeteget. Mikor a képet először megpillantottam, Toldi Miklósról gondoltam, aki szintén megfékezett egy megvadult bikát. Csakhogy annak nem volt a szarvaira egy nő kötve és a bika sem bölénybika volt. A bölénybikát talán Toldi Miklós sem tudta volna megfékezni. Azt hiszem, hogy ez a kép nem valóságot ábrázol. Ambár ha nézi az ember a férfit, amint rettenetes karjaival a bika szarvát fogja, elhiszi a festőnek, hogy egy ilyen emberben lehet akkora erő. Az izmok úgy dagadnak a karján és lábán, hogy szinte azt hiszi az ember, hogy kirepesztik a bőrt. Sokáig elnézegettem a

képet és nagyon kíváncsi vagyok arra a történetre, melyet ábrázol.

Apa: A kép egy nagyon híres regényből való. Egy nagy lengyel regényíró Néró császár korát dolgozta fel. Nérónál kegyetlenebb zsarnok alig volt a világon. De nemcsak kegyetlen volt, hanem őriult is. Olyanokat csinált, hogy ma bizonyára az örültek házába zárnák. Egyik borzalmas tette volt, hogy felgyújtatta Rómát. A régi Rómában a legtöbb utca nagyon szűk volt és sok volt a faház is. Képzeld, mekkora volt a pusztulás, amikor Néró emberei egyszerre több ponton meggyújtották a várost. Már a tűz után rögtön elterjedt a hír, hogy a császár volt a gyújtogató. A nép lázongott, hiszen élelem és lakás nélkül maradt. Néró ráfogta a gyújtogatást az ártatlan keresztényekre. Ezer, majd tizezer számra fogdosták össze az ártatlanokat. A bör-

tönök zsufolva voltak. Ekkor kezdték meg a legborzalmasabb cirkuszi játékokat. Ezekről nem szeretek beszélni, csak annyit említek meg, hogy nem azok szenvedték a legnagyobb kinokat, akikre kiéheztetett vadállatokat bocsátották. Nem volt a kinzásnak olyan fajtája, melyet ki ne próbáltak volna az ártatlan keresztényeken.

Tamás: Annyira gonoszak voltak a rómaiak, hogy nyugodtan túrték az ártatlanok pusztítását?

Apa: A rómaiak nagyon szerették a cirkuszi játékokat és kevés volt közöttük olyan érzékeny, mint amilyen te. Könnyen viselték el a fájdalmat, különösen a más fájdalmát. De egy egész népről sohasem szabad azt hinni, hogy rossz volt. Félrevezették őket. Elhitették velük, hogy a keresztények mindenféle bűnre képesek, azt is elhitették lassanként, hogy részük volt a város elpusztításában. De téged a lány és a bölénybika érdekel. Szívesebben beszélek én is róluk, mint a keresztények szörnyű lemészárlásáról.

A leány története összefügg a keresztények üldözésével. A leány is keresztény, a bika szarvát fogó férfi is az. A leány királyi családból származott, apját legyőzték a rómaiak. Ő már Rómában nevelkedett, egy római nagyur házában. A római nagyur még pogány volt, de felesége titokban keresztény. Kereszténynek nevelte a leányt is. A bikát fogó férfi a lány szolgája. A keresztényüldözés idején mindkettő börtönbe került s Néró a legborzalmasabb büntetést eszelte ki. A bika szarvára köttette a leányt és a megvadult állatot behajtatta a cirkusz porondjára. Már ott állt az a hatalmas férfi, nem tudva, nem sejtve, milyen büntetés vár rá. Mikor a felbőszült bölény berohant a küzdőtérre és királynőjét megpillantotta a bika szarván, örülteként rohant a vadállattal szembe és feltartotta. A düh és a szeretet királynéja iránt megszázaszorozták erejét. A nézők feszülten vártak. Egy darabig csak azt látták, amit te a képen látsz. A bika előre akar törni, az óriásnak megpattanásig feszülnek az izmai. Izgalmas percek telnek el. A figyelmes nézők lassankint észreveszik, hogy a vadállat nyaka oldalra kezd fordulni, még egy-két perc, az állat leroskad. Az ember győzött. Tombolás, üvöltés tör ki a nézőkből, akik lélekzetüket is visszafojtva nézték a viadalt. A császár nem mer szembe szállni a néppel, mentve van a leány is, védelmezője is.

Tamás: Én nagyon szomorú lettem volna, ha ilyen kegyetlen zsarnok uralma alatt kellett volna élnem. De azért, ha nagyobb leszek, elolvasom a könyvet. Most azt nem értem, hogyan köttethék a leányt egy bölény nyakára, hiszen Néró korában még nem ismerték az amerikai bölényt. Amerikát sok száz évvel Néró halála után fedezték fel.

Apa: Ugy látom, fiam, te abban a tévedésben vagy, hogy a bölény csak Amerikában élt. Jól ismerték ezt az állatot Európában és Ázsiában is. Székely őseid vadásztak rá, mert nagy számmal élt ez a hatalmas állat a gyergyói és

csiki rengetegekben. Az is jól ismerte, aki a regényben megfékezte, mert a mai Németország területén is legelészték bölénycsordák. Lassankint kiirtották őket. Ma alig él pár száz utódjuk. Ezekre már nagyon vigyáznak, nem akarják, hogy ez az állatfaj teljesen kipusztuljon. Ma is tekintélyes állat. Sokkal nagyobb a mi bikánknál. Régebben valószínűleg nagyobbra nőtt, a megmaradt csontokról és a ránkmaradt feljegyzésekből legalább is arra lehet következtetni. Nagyon közeli rokona a mi szarvasmarhánknak és sok tulajdonsága megegyezik vele. Persze sokkal fürgébben mozog ez a lomhának látszó állat. Ha riadtan futni kezd, csak a jó ló tud versenyt tartani vele.

Tamás: Én bizony nem gondoltam a közeli rokonságra. Mikor nagy bozontos fejét és hatalmas nyakát először megpillantottam, a mi jámbor szarvasmarhánk eszembe se jutott.

Apa: Ha jobban megnézted volna, rögtön megfigyelhetted volna, hogy a feje testéhez képest nem is túlságosan nagy, a nyaka és teste első része csakugyan nagyon izmos. Hátrafelé soványodik. Nézd meg a mi bikánkat, akkor észreveszed, hogy ennek is sokkal izmosabb az első része, mint a hátsó.

Tamás: Én mindig csak amerikai bölényekről olvastam. Különösen az indián-történetekben. Hogyan tudták az indiánok ezt a hatalmas állatot megölni?

Apa: Az óriási bölénycsordákhoz hozzálopzkodtak. Vagy lesben állottak azokon a helyeken, amerre bölények inni jártak. Nyíllal megölték a kiválasztott állatot. Ha megriadt a csorda, üldözőbe vették és újra megnyilazták vagy lándzsával megdöfték. Sok indián törzs bölényvadászatból élt. Vadászta mind a két fajtáját. Az egyik fajtája szereti az erdős, dombos vidéket, a másik a síkságon élt. Ezt a bölényt szokták *bironnak* nevezni.

Tamás: Igaz, hogy amikor először mentek vasutak keresztül Észak-Amerikán, óriási bölénycsordák megtámadták a vonatot?

Apa: Voltak ilyen mesék, de nem kell hinni bennük.

Tamás: Nyugodtan ülhetnek fel az emberek a vonatra, nem kell félniük a hatalmas állatoktól?

Apa: Ha a bölénycsordák tudták volna, mi vár rájuk a vonatok megindítása folytán, bizonyára kétségbeesett küzdelemre szánták volna el magukat. A vonatot sohasem támadták meg szegények, mégis a vonat pusztította el őket. Bizony nyugodtan ülhet az ember a bölényektől a vonatra, mert bölények már nincsenek. Ezelőtt 50–60 évvel még övük volt a világ. Az első sinpár kettészelte legelési területüket, de nem ez okozta pusztulásukat. Még millió számra legeltek északra és délre a sinpároktól. De a vonat ontani kezdte a puskás vadászokat, akik valóságos vérfürdőket rendeztek. A csorda vezető állatját lelőtték, a többi vezető nélkül gyámol-talanul maradt. A vadásznak csak arra kellett

vigyáznia, hogy leterítse azt a bölényt, amelyik az elhullott helyére akar állani. Néha a fél csorda elpusztult, mire a futás megkezdődött. Nem is vadászat volt ez, hanem mészárlás. Ezt a nagy testű állatot, amelyben nincs ravaszság, pár év alatt megritkították, majd teljesen kiirtották. Egy-egy megfogtatkozott csorda bolyong még itt-ott, de már félig-meddig felügyelet alatt. Vigyáznak már rájuk, hogy teljesen ki ne pusztuljanak a föld színéről. Nagyon haragszom a fehérarcu vadászokra a bölény kiirtása miatt. Nem volt ez kártékony állat. S nem is azért irtották ki, mert szükségük lett volna húrára. A hus legnagyobb része elpusztult, a vadászok megelégedtek a bőrével. Ha egy-két izletes részt kivágtak az elejtett állatból, a többi ott hagyták vadállatoknak.

Tamás: Hát a vad indiánok nem vadásznak már bölényekre?

Ápa: A vad indiánusok is majdnem a bölények sorsára jutottak. Számuk nagyon megfogytak, különösen Észak-Amerikában, a bölények hazájában. Sajnálom, hogy szomorúságot okozok neked, de a vad indiánusok nagy részét az Egyesült államok kormánya látja el élelemmel. Ha nem adnának nekik élelmet, elpusztulnának éhen. Más világ van Észak-Amerikában régen, mint amilyet te az indiánus-történetekből elképzelsz.

Tamás: Nagyon sajnálom a bölényeket és haragszom az emberekre, amiért kiirtották őket. Dehát sohasem védekeztek ezek az óriási csordák?

Ápa: Védekeztek, de nem az ember ellen. A ragadozók nem is tudták soraikat nagyon megritkítani. A medve vagy farkascorda üldözőbe vett és be is kerített olykor-olykor egy-egy gyengébb tehenet vagy borjat, de a bölénybika félelmetes ellenségnek látszott. Aztán ne úgy képzeld a dolgot, hogy százezer vagy millió állat volt egy csordában! Kisebb csordákra osztottak, amelyek legnagyobb része nem volt sokkal nagyobb számú, mint a mi tehéncsordáink. De nem úgy legeltek, mint a tehenek. Kívül voltak a vén bikák, belül a körön a tehenek és a borjak. A farkasnak elment a kedve bölényborju husától, ha a csordához közeledve rábukkant a szélen őrtálló vén bikára. Mig a puskás vadász el nem érkezett, évről-évre gyarapodott a bölények száma. Az indiánok csak néhány ezeret pusztítottak évenként. A szaporodás sokkal nagyobb volt.

Tamás: Akkor miért nem szaporodtak el még jobban? Ellenségük alig volt, ennivalót pedig bőven találtak a síkságon.

Ápa: Te csak a nyárra gondolsz, pedig tél is van a világon. Télen néha nagy hó esett. A nagy hó alól nem tudta a bölény kikaparni enni-valóját. Ilyenkor egy darabig éhezett, majd elgyöngülve kidőlt és felfalták a farkasok. Más bajok is történtek. A szegény bölények nem irtak történelmet, pedig sok feljegyezni valójuk lett volna. Téli barangolásuk közben gyakran

rámentek a folyók jegére. Néha a gyengébb jég beszakadt a súlyos bölények alatt. Ilyenkor rengeteg állat elveszett, mert a csorda hátulsó része tolt a előlállókat a halálos veszedelem felé. A természet gondoskodott arról, hogy egy állatfaj túlságosan el ne szaporodjon.

Tamás: Nem lehetett volna a bölényt megszelidíteni?

Ápa: Dehogyan nem! Meg is próbálták. Nekem ugyan nem volna kedvem megfejteni a legszelidebb bölényt sem. Nem tudom, merné-e rá vállalkozni? Akik megszelidített bölénnyel foglalkoztak, azt mondják, hogy rövid idő múlva elveszti a vadságát, megismeri a gazdáját, hálás neki, még a kezét is megnyalja. Az istállót azonban nem szereti. Mihelyt teheti, kimegy a szabadba. Valószínűleg ott jobban tud álmodozni a végtelen síkságról, ősi hazájáról. Ahhoz a tehenhez azonban nem jó közeledni, amelyiknek kis borja van. Gonosz. Félti a borját. Ilyenkor szembe száll az emberrel és alaposan felöklelheti, megtáposhatja. A bikához mindig ovatosan kell közeledni. Mem fél az embertől. Mikor még óriási csordákban élt, a bölénybika gyakran még kereste is a harcot, különösen azok a bikák, melyek magánosan bolyongtak. Közöttük is voltak remete-életet élő. Ezek voltak a legveszedelmesebbek. De a puskának nem állhattak ellen.

Tamás: Ahová a fehér ember beteszi a lábát, mindenütt pusztít.

Ápa: Nem szabad igazságtalannak lenni. A fehér ember nemcsak rombol, hanem épít is. Sok értékes dolgot teremt. Igaz, hogy építhetne úgy is, hogy kevesebb pusztulással járjon az építés. Magam is nagyon haragszom azokra, akik oly rövid idő alatt oly kegyetlenül kiirtották Amerikának legerősebb és károsnak sem tekintendő állatját.

Katóka nyuszikája.

— Husvétii párbeszéd. —

— Tapsifüles nyuszi-mama kérem,
Tőlem kapott zöldséget a télen,
Ugy-e bizony mostan viszonzozza?
His kosaram szép tojással,
Tulipiros figurással,
Telis tele hozza?

— Eltalálta kis Katókám, szentem,
Jó szívéért jutalmat nyer mentem.
Himes tojás ölébe guruljon...
Loosoló viz, harmat-eső,
Illatosan permetező,
Szép fejére hulljon.

Benkő Anna.

TÖKMAG KIRÁLY HARMÓNIKÁZIK a fehér tavaszról, meg a piros tojásról.

(Londonban, hej, van számos utca dallamára.)

Mikor e nótát zengem néktek,
Hull a hó, mintha öntenék,
Erdő, mező ismét fehér lett,
Pedig zöldülni kéne rég.
U, március, ó, husvétünnap,
Szomorú hír jön mindenünnet:
Alszik a tavasz valahol,
Madár az ágon nem dalol.

Miként a gyermek, úgy örültem,
Mikor kibújt a hóvirág,
Nem is szaladtam, de röptültem,
Enyém volt az egész világ.
Nagyapó meg is ünnepelte,
Hóvirágot megénekelte,
Sőt a tavaszt is hirtelen,
El is daloltatá velem.

Való igaz, a fű már zöldelt
S futkároztak a bogarak;
Nem borítá hó már a földet,
S az áldott Nap is a sarat
Szárítá meleg sugarával,
Felcsendült itt-ott a madárdal,
S im, reggel mire virradánk:
Fehérbe borult mind a fánk!

Hisz, szép a fa, fehér virágos,
Télen ez oly isteni szép,
O de tavasszal, ugy-e, világos,
Nem illik hó rá semmikép.
Tavasznak hó nem ékessége,
Mint víz a tűznek ellensége,
Mikor a rügy már ébredő,
Borul reá a szemfedő!

Nem, nem, hiába erőlködöl te,
Nem te léssz győztes, Téli apó!
Te kerülsz mégis sirgődörbe,
Süt már a Nap, olvad a hó.
Feltámadásnak ünnepére
A te hatalmad véget ére,
Imé, kinyílt az ibolya,
Kinyitá a Nap mosolya.

Félre búbánat, hegy, völgy zengjen,
Tavasze lett a diadal.

Nagy s kis harang most összecsengjen,
Tavasznak szóljon mind a dal.
En is egyedül őt dicsérem,
S piros tojás ha lesz a bérem,
Nem kell nekem más jutalom,
Királyi bért nyert a dalom.

Hej, lányok, lányok, kis leányok,
Tudjátok, mért jöttem ide?
Csak egy piros tojást kívánok,
S dalolok érte izibe:
Dalt tavaszról s feltámadásról,
Virágnylás s piros tojásról,
Ráadásul a locsolás —
No, kis lányok, hol a tojás?

Ifjúság: Tündér Ilonánk.

Benedek Elek bátyám-
nak igaz szeretettel.

Mesémnek táltosára
felpattanok víg, vidám,
nótás kedvvel, vigyen lába
túl az Operencián.
Ragadj, ragadj, sebes Táltos,
hipp-hopp, mondom, s ott legyek,
szállva határtól-határhoz,
átrepülve kék hegyet.

Drága Tündér Ilonához
visz az útunk, paripám,
megyünk édes mosolyához,
túl az Operencián.
Nem ér utól soha minket
se a sas, se más madár,
Táltosom; ha egyet intek
és a patkód útra száll.

Egy-két perc még csak a röptünk,
s hol akarunk, ott leszünk
és elérjük, kihez jöttünk,
tündér-kéz fogja kezünk.
Világ Tündér Ilonája,
hint ránk szépséget, csudát,
Táltosom, ne lankadjál ma:
vár reánk az Ifjúság.

Hipp-hopp, Táltos, mese-táltos,
elfáradtál úgy-e már,
s Tündér Ilona csak szálldos,
mindig csak messzebbre száll.
Úzzuk, míg nyomába érünk,
s nem érjük el sohasem őt,
mégis szállunk, amíg élünk
Operenciák fölött.

(Kolozsvár, 1923. II. 25.)

Walter Gyula.

HUSVÉT ÜNNEPÉN.

— Dóczyiné Berde Amál rajza. —

A husvétai ajándék.

Irta: Zsoldos László.

Elemér úrfi olyan vásott gyerek volt, mint egy igazi utcagyerek. Alig várta, hogy kiszabaduljon; az iskolában, az utcán is lökdösődés, futkosás, kiabálás, verekedés és mindenféle rosszalkodás elkövetője volt, ami csak kitelik az utcagyerekektől.

Természetes, hogy ilyen magaviselettel az úrficska egy csomó rossz pajtást gyűjtött maga köré, akik vagy segítettek neki a vásottságban, vagy pedig állandó nézőközönségévé szegődve, néhány lépésnyi távolságban követték az utcán, hogy jókat nevéssenek Elemér apró gonoszságain, de, ha néhanapján valaki megfogta a póruljárt urfit és fülhúzásra került a sor, hát gyorsan odébb állhassanak, nehogy az ő drága fülecskéjüket is megtépázzák.

Igy lett Elemér a rossz pajtások vezére és főkomédiása. Valóságos utcagyerek volt már, noha a szülei tisztességes, derék polgár-emberek voltak és ugyancsak megtanították volna az urfit betyárkeztyüben dudálni, ha tudták volna, hogy milyen az ő drága fiacskájuk. Elemér azonban sokkal ravaszabb volt, hogysem a szülei előtt kimutatta volna a foga fehérét. Igaz ugyan, hogy az iskolából már többször intőt küldtek haza vele, hanem ezekben az intőcédlákokban csak azon panaszkodott a tanító ur, hogy a gyerek nem tanul és az iskolában figyelmetlen. Azt azonban, amit az utcán követett el Elemér úrfi, a tanító se nem látta, se nem tudta, mert sem ő, sem pedig a „vigyázó” nem járt sohasem arrafelé, amerre Elemér urfinak a díszes bandája rontotta a levegőt. A szülők ilyenformán váltig abban a hiszemben voltak, hogy az ő kis fiuk nem tanul ugyan valami kitűnően, sőt év végére alkalmassá el is bukik és majd még talán meg is kell ismételnie az osztályt, hanem hát ennek bizonyosan az az oka, hogy sok a tanulni való. Majd megjön egyszer az esze, — vigasztalták magukat, — és akkor majd megváltozik.

Hát igaz is, Elemér urfinak egyszer csak ugyan megjött az esze. Ugy ám, mert olyan borzasztó szegény érte, hogy más gyerek rögtön a föld alá süllyedt volna, és ha ő nem süllyedt oda, hát azt is csak azért tette, mivel-hogy nem nyílt meg alatta a föld.

A dolog úgy történt, hogy volt Elemér urfinak egy jó módu, kedves, aranyos keresztapja meg keresztanyja. Ezek vidéken éltek és már régóta nem jártak Budapesten, hát egy szép tavaszi napon egyszer csak fölszedelőködtek és felutaztak a fővárosba az ő kedves komáikhoz, vagyis Elemér úrfi szüleihez.

No, volt öröm a viszontlátáson. Elemér is nagyon megörült, mert éppen husvétai szünidő lévén, tudta, hogy a keresztapja most majd mindenfelé elviszi magával, ahol csak szórakozni

és nyalakodni lehet. Azonkívül arra is biztos számított, hogy valami szép ajándékot, például egy szép ezüstórát is, (amire különösen vágyott) kap majd a keresztszüleitől, akik máskor sem szoktak megfelejtenie róla.

Ebben a sok jóreménységben mindenáron azon iparkodott, hogy mentül jobb és derekabb fiúnak tűnjék föl a vendégek szemében. Ez, természetesen, sok füllentésbe került, mert hát a keresztapja is, keresztanyja is többször kérdezgette az urficskától, hogy:

— No, Elemér, aztán jól tanulsz-e az iskolában?

Erre a kérdésre bajos lett volna szépitni a dolgot, mert a tulajdon édesapja sietett rá válaszolni, hogy bizony a gyerek nem igen tud megbarátkozni a tudománnyal.

— No, — csóválgatta a fejét a keresztapa, — az már baj, Elemér fiam. Hanem azért, ha valaki jó magaviseletű és legalább az iparkodást látja rajta a tanító ur, hát még kiköszörülheti valahogy a csorbát. Hát jól viseled-e magad legalább, gyerek?

— Olyan jó vagyok én, keresztapa, mint a mákostészta, — bólogatott rá nagy szenteskedőn Elemér és suttyomban a szüleire sandított, hogy nem mondanak-e róla valami rosszat. Aztán, amikor a derék emberek gyanútlanul erősítették, hogy a magaviselete ellen nincs kifogás, akkor a gonosz fickó nekibátorodott és akkorákat füllentett a saját jó magaviseletéről, hogy már maga is kezdett beleszédülni.

A sok hazudozásnak meglelt azután az az eredménye, hogy a keresztapja így szólott Elemér urfihoz:

— No, édes keresztfiam, ha ilyen jó gyerek vagy, akkor a husvétai ünnepekre veszek neked ajándékba egy szép kis ezüstórát.

A ravasz fickó majd kiugrott a bőréből örömeiben. De ha kiugrott volna is belőle, a másik örömhirtől, akkor is tüstént visszabujt volna bele, mivel a keresztapa után most a keresztmamája szólalt meg eképen:

— No, ha az uram ezüstórát vesz neked, édes fiacskám, hát én meg elviszlek a moziba.

Ugy is történt. Aznap délután az egész család elment a moziba. Elemér úrfi nagyokat kacagott a mulatságosnál mulatságosabb mozgóképeken és lelkesedésében már éppen a keresztanyjához fordult, hogy:

— Ugye, keresztmama, még egyszer elhoz ide? — amikor a vetítő vásznon egyszerre csak megkezdődött a negyedik szám, amelynek ez volt a címe:

Budapesti utcagyerekek.

És megelevenült a vászon a budapesti utca. Robogtak a fiakkerek, gépkocsik és villa-

mosok és a széles gyalogjárón sürgött-forgott a sok járókelő. Egyszerre csak egy robogó villamosról leugrik egy gyerek: Elemér volt!

Elemér urfi sápadtan bámult a vásznon a saját maga képmására, aki most villámgyorsan átszaladva a kocsitúról a gyalogjáróra, hamar kiöltötte a nyelvét egy lassan bicegő öreg bácsira, de ugyanakkor egy másik járókelő, aki ugylátszik a bicegő bácsihoz tartozott, egyszerre csak megragadta őkelmét és a járókelők csődülete meg kárörvendő nevetés között fülönfogta. Egészen előre vezette a vásott gyereket a vetítő vásznon.

— Nini, hisz' ez te vagy, Elemér! — kiáltott fel a fickónak keresztapja. Erre a furcsa felkiáltásra az egész mozi közönsége nevetve fordult hátra, Elemér felé, aki azonban akkorára már sirva bujt szégyenében a pad alá. Ugy, hogy még előadás végén is alig lehetett előráncigálni.

Ilyen csufosan sült ki Elemér urfiról a

moziban, hogy ő kelme micsoda semmirekellő utcagyerek.

Magától értetődik, az ezüstórát nem kapta meg az urfi a keresztapjától.

Hanem azért az a mozgófénykép mégis többet használt Elemérnek, mint akármilyen gyönyörű ezüstóra, mert Elemér urfi ez egyszer annyira, de annyira elszégyelte magát, hogy soha, soha többé nem csibészkedett az utcán.

A CIMBORA ez évben megjelent 1-ső száma már teljesen elfogyott. Miután olvasóink és új előfizetőink közül többen fordultak a kiadóhivatalhoz az 1-ső szám megküldése végett, ez úton hozzuk szíves tudomásukra, hogy csakis a többi lappéldányok állnak még rendelkezésre, de 1-ső számmal senkinek sem szolgálhatunk.

A Cimbora kiadóhivatala.

Husvét ünnepén.

(Dóozyné Berde Amál rajzához)

Síling, galang, szól a harang,
Husza három fehér galamb,
A negyedik bokrétával
Templomba megy nannýkával.

Ő de szépen szól a harang,
Szépen husza három galamb,
Mint ha huznák nannýkának,
S az ő drága galambjának.

Mennek, mennek, mendegélnek,
Napján husvét ünnepének,

Addig mennek, mendegélnek,
Szépen a templomba érnek.

Nem szólnak már a harangok,
Hová lettek a galambok?
Mind a három égbe szárnyal
Nagyanýska imájával:

„Uram, hallgasd meg imámat,
Tartsd meg az én unokámat
Öreg szívem örömeire,
Szent neved dicséretére!“

B. E.

A hinta-csúszka.

Öcsike olyan szorgalmasan tanul ősz óta, hogy már-már aggódni kezdtem, az iskola végképpen megszelídíti legelevenebb unokámat, s kinek a nadseli gondolatait irjam én meg akkor? Magam eszeljek ki öreg fejemmel gyerekcsinyeket? Azt hiszem, hamar rájönnek a turpiságra.

No, hála a jó Istennek, nem tartott soká az aggódalmam. Hallgassatok csak ide!

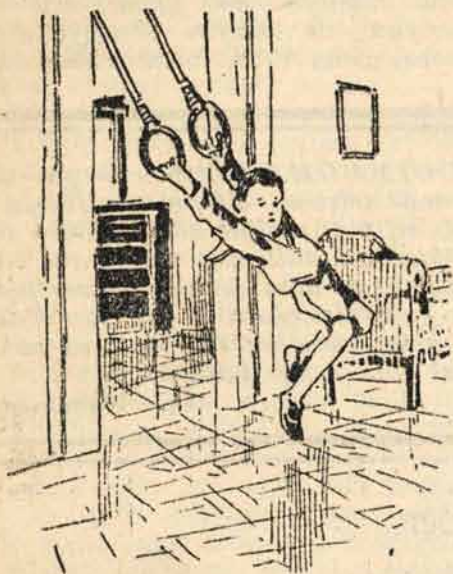
Öcsikéék szobájának ajtajára gyűrűhinta van felszerelve. Tartozik ahhoz trapéz is, meg ülőhinta is, de a trapézt egyikük sem szereti, az ülőhintába meg legfőljebb Hancika s az ő

„barátnői“ ülnek belé, ha ugyan a fiuk elég udvarias kedvükben vannak, hogy hintáztassák őket.

Ellenben a gyűrűhintán Öcsi is, Andris is hajmeresztő mutatványokat szokott végrehajtani. A „fészek“, a „gyertya“, a „béka“, s a jó Isten tudná csak felsorolni ezeknek a veszedelmes figuráknak a nevét — gyerekjáték nélkül. (Előtte csak egyszer csinálták végig, többször nem engedtem: nem tudtam odanézni, féltem, hogy kitérik a nyakukat).

Hanem hát a nyaktörő mutatványokat is megunja végtére az ember. Öcsi egy szép na-

pon egyedül volt a lakásban, (csak apus diktált a harmadik szobában, de az nem számít: apus a hangos diktálástól, meg az írógép zakatolásától nem hall semmit, a ház is leéghet a feje fölött, azt sem veszi észre). Szóval, Őcsi egyedül volt és mert nem akadt senki, akit halálra

rémítsen a mutatványaival, igen ártatlan és egyszerű módját eszelte ki a hintázásnak. Belekapaszkodott két kezével a karikákba, nekiszaladt, csúszott egyet a padlón s úgy rugaszkodott megint a levegőbe, aztán mikor újra földet ért a lába, hátrafelé csúszkált (idáig hallom, hogy kaparta a cipője sarka a padlót) – és így tovább. Igen ártatlan mulatság ez. Csak egy nem tetszett benne Őcsinek. A padló nem volt elég csúszós. Hancikának ugyan elég csú-

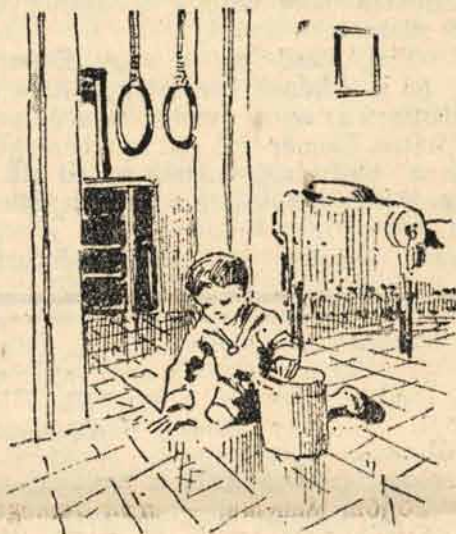

szós, elesik ő ötvenszer is egy nap, de csúszkának, hiába, mégsem jó. Őcsi leszállt a hintáról és törni kezdte a fejét.

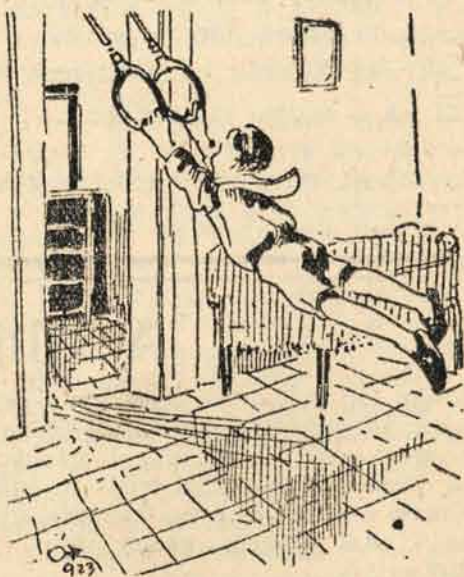
– Hogy is lehetne jó csúszkát csinálni ebből a padlóból? Kár, hogy jég nincs odakünn,

mert akkor hoznék egy kicsit. Vagy ha hidegebb volna idebenn, vizet öntenék a padlóra, az megfagyna... (Ezt a nadselű gondolatot elteszem télire!) De mitévő legyek most? Hopp... Megvan!

Őcsike diadalmasan nézett körül. Sajnos, Andris nem volt ott, nem találhatta ki azt a nadselű gondolatot, mely most fogamzott meg a buksijában. Ha kitalálja, nyilván meg is akadályozza. Így azonban Őcsi nyugodt, férfias lépésekkel kiment a kamarába. Elárulom nek-

tek, hogy ez a kamara nem olyan gazdag, amilyennek a jóakaratu rajzoló bácsi rajzolta. De mindegy: az, amit Őcsike keresett, mégis csak megvolt benne. Hogy mit keresett?

Zsirt keresett. Igen, zsirt. Bevitte a zsiros-bödönt a szobába és tulajdon uri kezét nem kimélve, jó vastagon bekente vele a padlót, hogy – jobban csússzék. (Szegény apus egész nap nem diktált annyi árát, amennyit a zsirért).

Aztán szépen visszatette a zsiros-bödönt a

helyére, mert Öcsike igen rendes gyermek. Csak akkor próbálta ki legujabb találmányát, a hinta-csúszkát.

A találmány remekül működött. Gyönyörűség volt a karikába kapaszkodva végigsiklani a zsiros, sima padlón. A kaparásnak, dörömbölésnek vége. Egy árva hang sem hallatszott.

Egy árva hang sem... Hallottátok-e, gyerekek, aint vizimolnárról szoktak mondani? A vizimolnár pompásan tud aludni a malomkerék hangos kelepélése mellett, de tüstént felébred, mikor ez az állandó zaj megszűnik. Ilyenformán járt Öcsike édesapja is. Se látott, se hallott, amíg Öcsike a száraz padlón dörömbölt, de ezt a szokatlan, ijesztő csöndet – ezt meghallotta. Felugrott, kinyitotta az ajtót és meglátta – ti már tudjátok, hogy mit látott.

– Jézus Mária! – kiáltott fel kétségbeesve, – mit csináltál, te szerencsétlen gyermek?

– Feltaláltam egy új játékot, – mondotta nyugodtan, büszkén Öcsi. – Ugy hívják, hogy hinta-csúszka. Nagyon egyszerű és mégis – nadselű. Nem kell hozzá más, csak egy gyűrűhinta meg egy kis zsir.

Apus nem ért rá, hogy kifejezze elragadtatását Öcsike nadselű találmányán. Csak egy gondolata volt: hogy anyus szörnyethal, ha az iskolából hazajöve meglátja ezt a padlót, a fél gyerekszoba s a fél ebédlő padlóját.

– Jöjjön, Mancika, – szólt remegő hangon a gépirókisasszonynak, – maga talán jobban tudja, mint én, hogy lehetne eltüntetni a nyomát ennek a szörnyűségnek.

– Amennyire én értek az ilyesmihez, – mondta Mancika, – azt hiszem, forróvízzel föl kell mosni s aztán padlóviasszal jó erősen fölkefélni.

Nosza, apus gyorsan vizet melegítettett a konyhán, fölmosatta a padlót s míg a padló száradt, tovább diktált. De mire kefélni lehetett, veszedelmesen közeledett a félkettő, amikor anyus hazajön az iskolából. A cselédnek sietni kellett az ebéddel. Ki fog kefélni?

– Hány padlókefe van a háznál? – kérdezte apus.

– Kettő. Egy új meg egy régi, – felelte a cseléd. – De én most nem érek rá, ha mondom...

– Hát majd nekiállok én, – szólt apus.

– Segítek én is, mondta elszántan Mancika.

Azzal apus és Mancika, mintha egész életükben egyebet sem tettek volna, nekiálltak a padlóvikszelésnek. Ugy táncoltak, hogy gyönyörűség volt nézni. Öcsike megfedkezett arról, hogy még alighanem őt is megtáncoltatják, – egyelőre hasát fogta nevetésben.

Apus és Mancika úgy belemelegedett a táncba, hogy észre sem vették, amint az óra félkettőt ütött és anyus belépett a szobába.

– Az Istenért! Megőrültetek? Mi ez?

– – – – –

A többi a menyemasszony nem írta meg

nekem, hát én sem írom meg. Amelyik gyerek nem tudja kitalálni, hogy mi következik most, az próbáljon hinta-csúszkát csinálni. Egyszerű és nadselű: csak gyűrűhinta kell hozzá és zsir.

Elek nagyapó.

Itt a tavasz,

s vele az új évnegyed is. Akinek lejárt az előfizetése, újítsa meg idejében, ha tovább is olvasni akarja a „Cimborá“-t. Hétről-hétre változatosabb, tartalmasabb, szebb legyen a ti kedves ujságotok: erre törekszik Elek nagyapó. Ebben a munkában ti is részt vehettek azzal, hogy mint eddig, ezután is lelkesen ajánljátok az ujságot barátaitoknak.

Az új negyedben *Kertész Mihálytól, a Senki Tamás történetének* jeles írójától közlök hosszabb, igen érdekes és tanulságos elbeszélést.

Szökés a teknőben címe az elbeszélésnek. Két kicsapott diák kalandjairól van szó, kik a Tiszán indulnak világgá.

Tamás tovább folytatja tanulságos érdeklődéseit, Öcsike pedig kacagtató „nadselű“ gondolatait. Nagy gondom lesz rá ezután is, hogy kisebb és nagyobb gyermekek egyaránt találjanak olvasnivalót a Cimborá-ban. Azt írtam újévkor: „ha valaha, most igazán kíváncsi, hogy legyen egy közös találkozó helye minden erdélyi gyermeknek, kor-, nem- és felekezeti különbség nélkül“. Örömmel állapítom meg, hogy már is nagy és lelkes sereg gyűlt össze Elek nagyapó táborában, s itt sereglettek össze Erdély írói is, kik boldogok, hogy köztetek oszthatják szét szívük, lelkük legdrágább kincseit.

*

A Cimborá előfizetési ára: negyedévre 40, félévre 80, egész évre 160 leu. Az előfizetés postautalványon, a kiadó címére: „Szabad-sajtó“ könyvnyomda és lapkiadó részvénytársaság, Szatmár küldendő, de elfogad a Cimborára előfizetést Erdély minden könyvkereskedője is.

Mutatványszámot, kívánatra, ingyen küld a kiadóhivatal.

Szökés a teknőben.

Két kicsapott diák kalandjai a Tiszán.

— IRTA: KERTÉSZ MIHÁLY. —

(1)

ELSŐ FEJEZET

melyben megismerkedünk regényünk két hőseivel, Mihók Miskával és Lakatos Ferkóval, valamint Galambos Erzsikével és Ficsor tanár urral.

Az osztályra hirtelen néma csend borult. Az előbbi méh-kas szerű zümmögés egy pillanat alatt elült, az itt is, ott is felbuffanó fojtott vihogás, mintha csak elvágták volna, megszűnt; a többnyire pufók, mosolygós arcok komolyra merevültek és a barna meg szőke fejek gyorsan a padokon kiterített könyvek és füzetek fölé hajoltak.

A néma meglapulásból csak az utolsó padban ülő Mihók Miska kétségbeesett tekintete merészkedett elő a szomszédos padosor felé, s mikor e tekintetet elkapta Lakatos Ferkó, akinek e kérő szemjáték szólt, — Mihók tintás mutató ujjával villámgyorsan a kissé pisze orrára mutatott.

— Hány óra? — kérdezte e jelbeszéd, melyet Mihók Miska legjobb barátja, Lakatos Ferkó igen jól ismert.

Lakatos Ferkó — megértve a kérdés nagy fontosságát, — a pad alatt lopva megnézte óráját, aztán felsandítva Ficsor tanár urra, hogy nem figyel-e reá — felémelte balkezének hüvelykujját s ennek közepén keresztben elhelyezte jobb mutatóujját.

— Féltenekettő — mondotta e különös kézbeszéd.

Mihók Miska arca megrándult.

— Tehát még kerek félóra van hátra a megváltó csengetésig! — sóhajtotta magában s fejét annyira lenyomta az előtte ülő fiu hátamögött, hogy homlokával a padot érintette.

Mindenképen igyekezett elkerülni Ficsor tanár ur szurós, fürkésző tekintetét.

Ficsor tanár ur ugyanis befejezte az összetett hármas szabályokról szóló magyarázatot, megtörölte kezét a krétaportól, aztán az orrára illesztette szemüvegét s tekintetét lassan, fürkészve végighordta az osztályon.

Következett a felelés.

Ficsor tanár úr azonban — a többiek szokásától eltérően — nem vette elő ilyenkor az osztályzó-könyvecskét s nem onnan szólitotta ki a gyerekeket, hanem végigvizsgált minden arcot s a tekintetekből igyekezett kiolvasni, hogy ki mennyire készült el leckéjével. És az ő szeme a legritkább esetben tévedett. Egy futó pillantás elégséges volt neki, hogy megállapítsa, ki jött készületlenül az iskolába. Azt aztán kiméletlenül kihivta padjából a táblához felelni.

Ezért állott be az a mélységes csend egyszerre s ezért horgadtak le hirtelen a fejek, amikor Ficsor tanár úr lelépett a katedráról s a fatálcába dobva krétát, szivacsot, — körülhordozta tekintetét, hogy kit kell kihivnia. Ilyenkor egyébként is szikár alakja megmerevedett, ajka körül gunyos mosolygás vibrált. Majd szórakozott mozdulattal sodorintott egyet tüskéhez hasonló szőke bajszán s gyors egymásutánban kettőt-hármat köhintett, aztán lecsapott a kiszemelt áldozatra...

Mihók Miskát és Lakatos Ferkót a hideg rázta e kinosan hosszú másodpercek alatt. Bármint igyekeztek is, nem tudtak közömbös arcot színlelni. Furdalta mindkettőjüket a rossz lelkiismeret, amit nemcsak az okozott, hogy elfeledték a feladott tíz darab ötjegyű szám l. n. k. ó.-ját (legnagyobb közös osztó) kikeresni, — ez még a kisebb baj volna, mert a mulasztást holmi „fájt a fejem“-mel csak ki lehetne valahogyan menteni, — hanem a nagyobb baj és a lelkiismereti furdalás tulajdonképen előidézője az volt, hogy Ficsor tanár ur előző nap délutánján váratlanul feltűnt a Büge partján és mielőtt még észrevették és idejében elmenekülhettek volna, megpillantotta — mind a hármójukat! Mert — s ez a legsúlyosabb a dologban — hárman voltak.

A keskeny padlójárda két szélén Mihók Miska meg Lakatos Ferkó andalogtak, középen pedig, piciny pillangós cipőcskéi-

vel aprókat lépegetve tipegett – Galambos Erzsike.

A három gyermek teljesen el volt mélyedve a beszélgetésben, nem néztek sem jobbra, sem balra, arról pedig teljesen elfeledkeztek, hogy a gimnázistáknak kicsapás terhe alatt szigorúan tilos évközből, főleg a tanulás ideje alatt a polgárista lányokkal nyilvános helyeken — s így az utcán is — megjelenni. Csak a majális alkalmával függesztették fel a tilalmat, mert a majálist együtt tartotta a gimnázium a polgári leányiskolával. A Büge szomorú-füzes partján azonban — látszólag nem fenyegetett semmi veszély, tanár arra sohasem járt, át lehetett tehát lépni a tilalmat, különösen most, mikor már közeledett a majális és a készülődés mulatságra mind több és több közös megbeszélni valója akadt a fiataloknak.

Mihók Miska és Lakatos Ferkó is épen a közeledő majális fontos kérdéseit tárgyalták a göndör, szőkefürtű, hamvas arcú, kékszemű Galambos Erzsikével, aki második polgárista volt s még nem merészelt feljebb tekinteni a harmadik gimnázistáknál.

A szót Mihók Miska vitte s csaknem egy óra hosszat ostromolta Erzsikét ugyanazon kérdéssel:

— De mondja már, Erzsike, milyen ruhában jön a majálisra?

— Nem mondhatom meg, — válaszolta Erzsike talán már századszor, — mert még magam sem tudom. De ha tudnám sem mondanám meg, mert az ilyesmi nálunk, nőknél, titok.

Miska, hogy nagyobb tekintélyre tegyen szert, rágyújtott egy dráma-cigaretára, amiben Ferkó is követte s mikor így megnövelték férfiúi tekintélyüket, Miska tovább folytatta az ostromot:

— Mi van azon titkolni való? — kérdezte, nagyot fujva a cigarettából.

— Nem akarom, — magyarázta Erzsike — hogy más is olyan ruhát csináltasson, mert akkor az enyém nem lesz annyira érdekes.

— De kívágtott lakk-cipője lesz, ugy-e? Vagy az is titok? — érdeklődött Mihók állhatatosan.

— Ezt elárulhatom — engedett Erzsike a titokzatosságból. — Körömcipőm lesz, lakkból, még pedig félmagas sarokkal.

— Ne mondja! — csodálkozott egyszerre a két harmadikos. — Ez általános feltűnést fog kelteni.

— Én is azt hiszem, — vélekedett Erzsike. — Nem is akarta anyuka, de én addig rimámkodtam neki, míg beleegyezett, hogy a lapos saroknál egy centivel magasabb lehet. Szóval: félmagos.

— Rózsaszínű, vagy fehér lesz a ruha? — csapott le hirtelen Mihók a kérdéssel, így akarván vallomásra bírni a lányt.

Erzsike azonban nem jött zavarba. Ezüstösen csengő hangon felkacagott.

— Hiába faggat, ugy sem árulom el. Most elhallgattak. A téma — ugy látszott — ki volt meritve. Gondolkozni kellett valami más beszélőnivalón.

(Folytatása következik.)

FEJTÖRŐ.

A sorsolásban való részvételre egy rejtvény megfejtése is jogosít!

A rejtvények megfejtését, a megfejtők és nyertesek névsorát egyszerre, a megfejtést követő hónap végén közlöm!

Számrejtvény.

— Beküldte Gáspár Gyula. —

- 11, 12, 11, 13, 8, 9. Ezzel takarózunk.
16, 2, 3, 16, 14. Írószer.
5, 10, 7, 15. Tejtermék.
4, 5, 6, 4, 5. Tető.
1. Mássalhangzó.
1—16. Közmondás.

Betűrejtvény.

— Beküldte Bócsa Béla. —

Vörös—Sakk

Szórejtvény.

— Beküldte Feichter Henrik. —

Sz-szel emlősökön, B-vel mindenkin található, T-vel acélból van.

Elek nagyapó üzeni:

Minden levél egyenesen Elek nagyapó címére: Kisbaczon, u. p. Nagybaczon, Háromszék megye küldendő, s akkor idejében kaptok választ! A levélírás egyik fontos szabálya, hogy benne legyen a levélben: hol kelt, melyik éven s melyik hónap hányadikán!

Ifj. Sztójka László (Dés). Két leveledre egyszerre válaszolok. Az elsőben a képrejtvényed jól van megszerkesztve, de sokszorosításra nem alkalmas. Ennek a borítékáról leesett a bélyeg s a postás néni 2 leu büntetést mért ki nagyapóra. A másik levélben mesét küldesz, melyben elég ügyesen írsz meg egy ismeretes népmesét, röviden, vázlatosan. Ha a nevedet is oly olvashatóan írnád, mint ahogy ezt a mesét írtad, most egész dicsőséretet kapnál, így azonban csak féldicsőret jár ki neked. Végy példát Kató hugodtól: ő a nevével oly szép kerek betűkkel írja, hogy valósággal mosolyognak reám. — **Rácz Erzsike** (Magyar-Gyermomonostor). Hét gyermek egy családban! Akinek hét gyermeke van — mint a mese mondja — nem megy gondért a szomszédba. Valóban nem lehetnek elég halászak jó szüleitek iránt, akik a mai igen nehéz viszonyok közt is újságot jaratnak nektek. Az a levélcseré kedves dolog volt — emlékszem rá. Rejtvényeiből válogatok. — **Schwartz Ilonka** (Kolozsvár). Leveledet az 1. és 5. szám árával együtt továbbítottam a kiadónak. Eddig bizonytalannal meg is kaptad. — **Risovszky Lajcsi** (Marosvásárhely). A betűrejtvényed jön, a pontrejtvény hibás, mert a Hymnuszt költője y-nal és nem i-vel írta a nevével. — **Göldner Csicsés Károly** (Marosvásárhely). Komoly okom volt arra, hogy megdicsérjelek, amiért V. gimnazista létedre járatos a Cimbora. Nevezetesen a te korodbeli fiúk és lányok nagy része álszégyenből kezébe sem veszi a Cimbora-t, bár hallja mindenfelől, hogy van ott nekik való olvasmány bőven. De hát ők „nagy fiúk és nagy lányok”, Isten őrizze, hogy valaki „gyermek-újságot” lásson a kezükben. Bizony nem te vagy az egyetlen ötödik gimnazista, aki hűséges és lelkes olvasója a Cimbora-nak. Hál' Istennek szép számmal vagytok. Olvassák ezt az újságot a szülők is, aminek aligha lehet más magyarázata: a legkisebb vers is, ami a Cimbora-ban megjelen, igaz irodalom. Az 1-7. szám elküldéséről levélben intézkedem. — **Péter Géza és Margit** (Dicsőszentmárton). Költözködés és tanulás eléggé menti, hogy egy ideig nem írtatok. Sipos Domokos bácsi írt nekem a betegségről, de remelem, hogy azóta meg is gyógyult. — **Köszeghi Ferenc** (Marosvásárhely). Meghiszem azt, hogy szép a Molter Károly cikke. A marosvásárhelyi diákok méltán lehetnek büszkéek az ő kitűnő tollu tanárakra. — **Hayde Icu** (Kézdivásárhely). Magam is örvendek a megismerkedésnek s hogy édesapád oly nagy örömet szerzett neked a Cimbora megrendelésével. — **László Jenő** (Sepsiszentgyörgy). A kiadó bácsi a Gyula nevet kijavítja Jenőre. A csillagrejtvény voltaképpen házi szórakozásra való. Egyebet próbálj. — **Patovits Mária** (Marosvásárhely). Pompásan írsz az édesapád gépén. Most már azt szeretném látni, hogyan írsz ceruzával első elemista unokám. A kiadó bácsi az őnagyságát urleányra fogja javítani. — **Bulbuk Hugó** (Kolozsvár). Jó mindakét rejtvényed, de a Cimbora megfejtési rejtvényt nem közlöm, mert igen könnyen fejthető meg. A fecskékről szóló versedben egy-két sikerült sor, de még sokat kell tanulnod és olvasnod a jelebből költőket, amíg mondanivalóidat megfelelő formába tudod önteni. Ennek is megjön az ideje, éppen mint a fecskék hazajövésének. — **Rosman Etus** (Marosvásárhely). Minden levélre válaszolok, amint a 10. számban láthattad, a tiedre is válaszoltam. Ha a neved nem volt ott a megfejtők névsorában, ez azt jelenti, hogy vagy lekéstél a beküldéssel, vagy a leveled nem jutott el hozzám. Szóval: nem levél okod a békétlenkedésre, következő levélben ezt szépen be fogod ismerni. — **Fodor László** (Kolozsvár). Levelező-lapodat elintézés végett a kiadó

bácsihoz továbbítottam. — **Osztán Ilke** (Dés). Édes apád lelke vigyáz reád az égből is: gyermekszíved jól érzi ezt. Csak a test mulandó, a lélek halhatatlan. Akit szerettünk, a siron túl is él nekünk. Igazán nagy gyönyörűséget szerzel nekem leveleiddel s írd meg ezután is nagyapónak, amit szíved diktál. — **Spitz Ödön** (Ermihályfalva). Mindegy, akár mint előfizető, akár mint számonkért vevő olvasod a Cimbora-t: fő, hogy olvasod és szereted. A megfejtések beküldésével ezutal lekéstél. — **Ormay Margit**. Küldhetsz képrejtvényt is, de ezután a megfejtést egyenesen Kisbaczonba küldjed, mert lekéstél e miatt. Aztán szeretném azt is tudni, hol lakik Ormay Margit unokám, aki oly nagyon szereti a Cimbora-t. — **Hoffmann Dezső** (Ermihályfalva). Jók a rejtvényeid, de csak akkor jöhetnek, ha sorra kerülnek. — **Kardos István és Tibor** (Nagyszalonta). A hevenyészett íráson könnyű segíteni: szép lassan, gondosan írunk, s akkor nem hevenyészett az írásunk. Aztán, ugye, azért írunk levelet, hogy elolvassák. Illő is, meg saját érdekünk is, hogy könnyen olvasható legyen a levelünk. Vannak haragos természetű emberek, akik a hevenyészett írást félredobják elolvasatlanul. Nagyapó ugyan nem haragos természet, épp azért megérdemli, hogy szép gondosan írjatok neki. A februári rejtvénymegfejtések beküldésével ti is lekéstetek. — **Tókes Józsika** (Málnás). Voltam biz' én Szentgyörgyön s nemsokára ismét megyek és felolvasok a Mikó-kollegium javára. Ha édesapádat szépen megkérné, hátha elhozna téged oda s akkor megismerkednénk. A képrejtvényeid jól vannak kigondolva, de sokszorosításra nem alkalmasak. — **Sztójka Kató** (Dés). Valóban, feltűnő szép az írásod, II. elemista Katóka, s dicsőret illeti Laci bátyádat, aki téged irni megtanított, mielőtt iskolába mentél. Mondanom se kell, hogy örömmel veszlek fel unokáim közé. Sírzs, ha későn jön a Cimbora? Hiszen, erre nekem is volna okom, de én már beletörődtem a posta lassúságába. Ugy látszik, az is megvénült, mint Elek nagyapó. — **Szilágyi László** (Szilágycseh). Nagyobb dicsőretet nem mondhattál volna a Cimbora-ra, minthogy olvasni még nem tudó Miska öcsédnek is tetszik, akinek felolvasod Öcsike nadselű gondolatait és tetszik édesanyádnak is. De megdicsérhetnél nagyapó szemét is, aki ókuláré nélkül olvassa el a te apró betűs írásodat. Ám azért csak írd nagyobb betűkkel, mégpedig a magad érdekében, mert szemrontó az apróbetűs írás s végül majd magad is elakadsz a saját írásodon: vajjon mit is írtam? — **Gyergyai Judit** (Kolozsvár). Hálásak vagytok a szép mesékért, én is, hogy a nevemre csináltatok rejtvényt, de amint már sokszor üzentem unokáimnak: oly rejtvényt, melynek az én nevem a megfejtése, nem közlök. — **Ajtay Lacika** (Dés). Ez a helyes: elvégezni a tanulást s azután fejteni meg a rejtvényeket. Megérdemled, hogy Tökmag öfelsége ujjacskája nevedre találjon. A verses rejtvényeden nem tudtam eligazodni, mert a harmadik sor második szava olvashatatlan. A betűrejtvény szerkesztésnek más a módja. Könnyen rájöhetsz a Cimbora betűrejtvényeiből. Nem lehetetlen, hogy egyszer bekukkintok Désre, ahol oly sok olvasója van a Cimbora-nak. A terjesztés végett kért mutatóvényszámokat a kiadó bácsi megküldi. — **Hartmann Bandi és Ihus**. Ti is Szatmára küldtél a megfejtést, s emiatt a márciusi sorsolástól lekéstetek. Szívesen fogadlak unokáim közé, de írjátok meg azt is, hol laktok. — **Csernel Klári** (Kézdivásárhely). Ej de szerettem volna ott lenni a születésnapiszuoron, Klárika, most éppen ezer esztendeje, ha nem több, hogy nagyapó nem volt zsuron. Nem csudálom, hogy lekéstél a sorsolásból, mert bizonyosan heteken át készülődöttél a nagy napra. No meg verseid is vannak, mint Öcsikének. Akkor meg éppen nem csudálom a lekéstét. Öcsike különben 3-adik osztályos és 8 éves.

Olvasóinkhoz! A „Szókés a teknőben” című ifjúsági regény közlését jövő számunkban, külön mellékleten kezdjük meg.